

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 · 50 · 2009

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО Йозвер срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 22774/03)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

22 октомври 2009 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

22/01/2010 г.

Това решение ще стане окончателно при наличието на обстоятелствата по член 44 § 2 от Конвенцията. Същото може да претърпи редакционни промени.

По делото Йозвер срещу България,

Европейският съд по правата на човека (пето отделение), в състав:

Пер Лоренцен [Peer Lorenzen], *председател*,

Ренате Йегер [Renate Jaeger],

Карел Юнгвирт [Karel Jungwiert],

Райт Марусте [Rait Maruste],

Марк Вилиджър [Mark Villiger]

Изабел Беро-Льофевр [Isabelle Berro-Lefèvre],

Здравка Калайджиева, *съдии*,

и Клаудия Вестердик [Claudia Westerdiek], *секретар на отделението*,

След като проведе разисквания в закрито заседание на 29 септември 2009 г.,

Постанови следното решение, прието на посочената дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано по жалба (№ 22774/03) срещу Република България, подадена до Съда на 8 юли 2003 г. от турския гражданин г-н Джелалетин Йозвер („жалбоподател“) на основание член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“).

2. Жалбоподателят, на когото е предоставена правна помощ, е представляван от адвокат Р. Колев, практикуващ в София. Българското правителство („Правителството“) е представлявано от своя агент г-жа М. Димова от Министерство на правосъдието.

3. На 5 септември 2007 г., председателят на пето отделение реши да запознае Правителството с оплакванията на жалбоподателите. Наред с това, на основание член 29 § 3 от Конвенцията, беше взето решение съдебният състав да се произнесе едновременно по допустимостта и съществуването на делото.

4. Поради това, че жалбоподателят е с турско гражданство, турското правителство е поканено с писмо от 12 септември 2007 г. да предостави писмено становище по делото съгласно предвиденото в член 36 § 1 от Конвенцията. Турското правителство не се е възползвало от тази възможност.

ОТНОСНО ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО

5. Жалбоподателят е турски гражданин. Роден е през 1946 г.

6. Заинтересованото лице се е установило в Пловдив, България, в началото на 1990 г. Основавал е дружество с ограничена отговорност, посредством което е развивал търговска и ресторантьорска дейност.

A. Наказателното преследване срещу жалбоподателя

7. На 5 януари 2001 г. полицията извършва претърсване в дома и ресторанта на жалбоподателя. Полицейските служители откриват там няколко пакета таблетки. Тестовете, извършени на място, както и по-късно в лабораторна обстановка, доказват, че става дума за таблетки, които съдържат амфетамин. Срещу жалбоподателя е образувано наказателно преследване; той е задържан и поставен под стража.

8. На 8 януари 2001 г. е обвинен от провеждащия разследването следовател, че е помагал на три други лица за придобиването и превозването на химически вещества, позволяващи синтеза на хероин, както и че притежава наркотични вещества на значима стойност. В рамките на наказателното следствие пловдивската окръжна прокуратура повдига срещу жалбоподателя единствено обвиненията, свързани с притежаването на таблетките, открити в дома му и в ресторанта, като останалите обвинения отпадат.

9. В рамките на предварителното производство дознателят разпитва множество свидетели, събира е вещественни доказателства и постановява извършването на химически експертизи на иззетите таблетки. Пловдивският окръжен съд връща делото на прокурора веднъж за доразследване.

10. На 10 юли 2002 г., жалбоподателят е изправен пред Пловдивския окръжен съд за незаконно притежаване на около 2 500 таблетки амфетамин. По време на цялото производство пред Пловдивския окръжен съд заинтересованото лице е представлявано от адвокат и подпомагано от преводач, като не е поискало отвода на последния. Защитникът на жалбоподателя заявява, че намерените в дома на неговия клиент таблетки са били за собствена консумация, а тези в ресторанта не са му принадлежали.

11. С решение от 3 юли 2003 г. Пловдивският окръжен съд признава жалбоподателя за виновен за притежаването на таблетки, съдържащи амфетамин, и го осъжда на шест години затвор. Съдът мотивира решението си с откритите вещественни доказателства, с резултатите от експертизите и с показанията на известен брой свидетели. Съдът решава да наложи наказание под предвидения в НК

минимум за това престъпление, а именно десет години затвор, поради здравословното състояние на жалбоподателя, семейно му положение и направените признания за откритите в дома му таблетки. По думите на жалбоподателя преди да произнесе присъдата, председателят на съдебния състав се е съветвал с лице, намиращо се в заседателната зала, което е било всъщност полицейски служител. Заинтересованият е обжалва решението.

12. С решение от 19 януари 2004 г. Пловдивският апелативен съд потвърждава решението на първата инстанция със същите мотиви. Жалбоподателят обжалва пред касационния съд, като се противопоставя на присъдата в частта ѝ, свързана с намерените таблетки в ресторанта му.

13. На съдебното заседание от 5 април 2004 г. пред Върховния касационен съд жалбоподателят е подпомаган от преводач. Адвокатът му не се явява, но заинтересованото лице заявява, че не желае да бъде представлявано от него. Наред с това жалбоподателят заявява, че оттегля касационната си жалба, и представя писмена молба в тази връзка. Въз основа на тази молба върховният касационен съд приключва делото. Присъдата на жалбоподателя окончателно влиза в сила.

14. През 2006 г., на непосочена дата, жалбоподателят внася иск за възобновяване на наказателното производство в Пловдивската окръжна прокуратура. Той се позовава на измененията на наказателния кодекс, приети след осъждането му, които предвиждат по-леки наказания за притежание на наркотични вещества. С постановление от 19 октомври 2006 г. Пловдивската окръжна прокуратура отхвърля иска на жалбоподателя, като това постановление е потвърдено на 23 ноември 2006 г. от следващата инстанция на прокуратурата.

Б. Временното задържане под стража на жалбоподателя

15. Жалбоподателят е задържан от полицията на 5 януари 2001 г. в резултат на извършеното претърсване в дома и ресторанта му.

16. На 9 януари 2001 г. той е изправен пред Пловдивския окръжен съд, който му налага мярка временно задържане под стража. Съдът приема, че съществуват основателни причини жалбоподателят да бъде заподозрян в незаконно притежание на наркотици. Според съда фактът, че заинтересовано лице рискува лишаване от свобода за най-малко десет години, прави опасността от бягство или извършване на друго престъпление реална и сериозна. Това решение е потвърдено от Пловдивския апелативен съд със същите мотиви.

17. На 26 март 2001 г. Окръжният съд отхвърля иска за освобождаване на жалбоподателя с мотива, че тежестта на обвиненията срещу него подхранва опасността от бягство и

извършване на други престъпления. Вследствие на обжалването на това решение от страна на жалбоподателя Пловдивският апелативен съд го потвърждава със същите мотиви.

18. На 13 юни 2001 г. Пловдивският окръжен съд отхвърля нов иск за освобождаване на жалбоподателя. Съдът отново преценява, че има опасност от бягство или извършване на други престъпления предвид предходна присъда на жалбоподателя за трафик на наркотични вещества от 1998 г. и предвид тежестта на повдигнатите срещу заинтересованото лице обвинения. Наред с това здравословното състояние на жалбоподателя не представлява пречка той да остане в ареста. Това решение е потвърдено от по-горните съдебни инстанции с мотива, че заинтересованото лице не е изтъкнало никакво ново обстоятелство, което да налага прекратяването на временното задържане под стража.

19. С решение от 21 май 2002 г. Пловдивският окръжен съд отхвърля последния иск за освобождаване, внесен от жалбоподателя, като се мотивира с тежестта на деянията, в които последният е уличен, която прави опасността от извършване на ново престъпление реална и сериозна. Това решение е потвърдено на 28 май 2002 г. от Пловдивския апелативен съд.

20. На 3 юли 2003 г. Пловдивският окръжен съд е осъдил жалбоподателя на шест години затвор.

В. Условието на задържане в ареста на жалбоподателя и предоставяните медицински услуги

21. От 5 януари до 30 ноември 2001 г. жалбоподателят е задържан под стража в пловдивския следствен арест. Той твърди, че килията му е била с площ 3 квадратни метра, че леглото му е било мръсно и е миришело лошо. Било е студено и храната е била сервирана в мръсни съдове. Възможността за използване на общите тоалетни е била ограничена.

22. На 22 май 2001 г., по инициатива на следователя, на заинтересованото лице са направени медицински изследвания, които показват, че страда от хроничен гастрит, диабет, има аденом на простатата и мозъчни увреждания вследствие на пътно транспортно произшествие отпреди няколко години. Лекарите препоръчват постоянно медицинско наблюдение на жалбоподателя, лекарствена терапия и подходящ хранителен режим. Между 29 октомври и 2 ноември 2001 г. жалбоподателят е настанен в пловдивска гражданска болница, като след проведеното лечение лекарите констатираат подобрене на здравословното му състояние.

23. На 30 ноември 2001 г. жалбоподателят е преместен в затвора в София. По неговите думи, през първите осем месеца от престоя му в

това затворническо заведение той е бил изолиран в индивидуална килия.

Г. Семейното положение на жалбоподателя

24. След пристигането си в България в началото на 1990 г. жалбоподателят среща Р.П., с българско гражданство, и двамата заживяват заедно. Р.П. вече е омъжена и е в процес на развод. Жалбоподателят твърди, че е бащата на двете деца на Р.П.

25. На 8 февруари 2002 г. по време на престоя си в софийския затвор жалбоподателят сключва брак с партньорката си. Тя и бившият ѝ съпруг дават съгласието си за осиновяването на двете деца от жалбоподателя. Същият подава молба за осиновяване в Пловдивския районен съд. Жалбоподателят не предоставя информация, свързана с протичането на производството за осиновяване.

26. На 9 октомври 2006 г. жалбоподателят подава молба в Пловдивския районен съд за вписване в регистрите за гражданско състояние на името му като фамилно име на двете деца на Р.П. Пловдивският районен съд отправя искане да бъдат предоставени уточнения във връзка с молбата му. Жалбоподателят не предоставя информация във връзка с изхода на това производство.

II. ОТНОСИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

27. Член 354а от Наказателния кодекс, действащ до 2006 г., предвижда налагането на лишаване от свобода от десет до петнадесет години за неразрешено притежаване на наркотични вещества с висок риск за здравето, в това число амфетамин. След изменението на тази разпоредба, прието през 2006 г., същото престъпление се наказва с наказание от две до осем години лишаване от свобода.

28. Обобщение на относимото вътрешно законодателство и съдебна практика на националните съдилища по въпросите на временното задържане под стража е представено в решението по делото *Добрев срещу България*, № 55389/00, §§ 32 до 35, 10 август 2006 г.

ПРАВОТО

I. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

29. Жалбоподателят изобличава прекомерното времетраене на задържането си под стража. Позовава се на член 5 § 3 от Конвенцията, чиято относима част гласи следното :

„Всеки арестуван или лишен от свобода, в съответствие с разпоредбите на параграф 1с) на този член (...) има право на гледане на неговото дело в разумен срок или на освобождаване преди гледането на неговото дело в съда. Освобождаването може да бъде обусловено от даването на гаранции за явяване в съда на заинтересованото лице.“

30. Правителството възразява срещу тази теза. То счита, че са съществували основателни причини да се подозира, че жалбоподателят притежава незаконно наркотични вещества. Правителството твърди, че съдилищата, които са разгледали исковите молби за освобождаване на заинтересованото лице, са изложили „целесъобразни“ и „достатъчни“ мотиви за задържането му под стража, както и че разследването е било проведено с изискваната особена грижа.

31. Жалбоподателят счита, че задържането под стража не е отговаряло на изискванията на член 5 § 3 на Конвенцията. Той счита, че съдилищата не са обосנוвали продължителното му задържане под стража, и се оплаква от изоставането от сроковете в рамките на наказателното производство срещу него, което според него се дължи на поведението на българските власти.

A. Относно допустимостта

32. Съдът констатира, че това оплакване не е явно неоснователно по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Наред с това той отбелязва, че по отношение на него не е налице никакво друго основание за недопустимост. Поради това то следва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

33. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е бил задържан под стража на 5 януари 2001 г. и че е бил осъден от съда на първа инстанция на 3 юли 2003 г. (параграфи от 15 до 20 по-горе). Следователно продължителността на задържането му за целите на член 5 § 3 от Конвенцията възлиза на две години и шест месеца.

34. Съдът припомня след това, че съгласно постоянната му съдебна практика наличието на основателни причини да се подозира, че

арестуваното лице е извършило престъпление, е условие *sine qua non* за законността на поддържане на задържането. Въпреки това, след определен период това условие не е достатъчно. При този случай Съдът трябва да установи дали другите мотиви, възприети от съдебните власти, продължават да бъдат законово основание за лишаването от свобода. Когато те се окажат „целесъобразни“ и „достатъчни“, съдът изследва също така дали компетентните национални власти са положили „особена грижа“ за провеждането на производството (виж, освен други, и *Labita c. Italie* [GC], № 26772/95, §153, ЕСПЧ 2000-IV).

35. По делото Съдът отбелязва, че в резултата на претърсванията на жилището и ресторанта на жалбоподателя, извършени на 5 януари 2001 г., полицията е открила множество таблетки, както и че проведените на място и в лабораторни условия тестове са доказали, че таблетките съдържат амфетамин (виж параграф 7 по-горе). Българският наказателен кодекс санкционира незаконното притежаване на това вещество (параграф 27 по-горе). В светлината на тези факти Съдът счита, че са съществували основателни причини да са заподозре жалбоподателя в извършването на престъпление, а именно незаконно притежаване на наркотични вещества.

36. След това Съдът трябва да провери дали вътрешните съдилища, които са разгледали исквете за освобождаването на жалбоподателя, са обосנוвали е достатъчна степен оставянето на заинтересованото лице в ареста през целия период на наказателния процес. Съдът отбелязва, че първите два иска за освобождаване на жалбоподателя, от януари и март 2001 г. са били отхвърлени от съдилищата с мотива, че тежестта на обвиненията срещу жалбоподателя са доказателство за съществуването на опасност от бягство или извършване на други престъпления (виж параграфи 16 и 17 по-горе). Вярно е, че в решението си от 13 юни 2001 г. Окръжният съд се е позовал и на предходна присъда на заинтересованото лице за трафик на наркотични вещества (виж параграф 18 по-горе). Въпреки това Съдът отбелязва, че този аргумент не е бил изрично възприет от апелативния съд (*ibidem*), както и че последният отказ на съдилищата да бъде освободен жалбоподателя от месец май 2002 г. е бил отново мотивиран единствено с тежестта на деянията, в които е обвиняван подсъдимият (виж параграф 19 по-горе).

37. В тази връзка Съдът припомня, че съгласно неговата постоянна съдебна практика тежестта на обвиненията, повдигнати срещу подсъдимия, не е достатъчна сама по себе си да оправдае задържането му под стража за сравнително дълъг период (*Ječius c. Lituanie*, № 34578/97, §94, ЕСПЧ 2000-IX ; *Илийков срещу България*, № 33977/96, §81, 26 юли 2001 г.). Предвид обстоятелствата по делото и съгласно критериите, изведени въз основа на цитираната по-горе съдебна

практика, Съдът счита, че вътрешните съдилища не са представили „целесъобразни и достатъчни“ аргументи по смисъла на член 5 § 3 за задържането на жалбоподателя през целия период, който е предмет на спора. Предвид казаното по-горе Съдът не счита за необходимо да се произнесе относно това дали властите, на които е възложено наказателното преследване, са го провели с изискваната особена грижа.

38. В заключение Съдът счита, че задържането на жалбоподателя в следствения арест в продължение на две години и шест месеца не е било оправдано по смисъла на член 5§3. Следователно е налице нарушение на тази разпоредба на Конвенцията.

II. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИЯТА ЗА ДРУГИ НАРУШЕНИЯ

39. Жалбоподателят се оплаква от условията на задържане в пловдивския следствен арест и от изолирането му в рамките на първите осем месеца в софийския затвор. Оплаква се от прекомерното времетраене на наказателното производство, образувано срещу него, както и от множество случаи на нарушаване на справедливостта на това производство: той твърди, че в началото на следствието е подписал документи, които не е разбирал, че съдиите не са били независими и безпристрастни, че не е разбирал преводача в рамките на съдебното производство на първа инстанция, че неговата присъда е бил несправедлива и че му е било наложено по-тежко наказание, отколкото би било наложено на български гражданин в същата ситуация. Той изобличава отказа на властите да възобновят наказателното производство. С писмо от 25 март 2008 г. заинтересованото лице се оплаква, че не е имало адвокат, когато е оттеглило касационната си жалба, както и че не е било информирано за последствията от този акт.

40. Наред с това жалбоподателят се оплаква, че не е могъл да запише двете деца на своята партньорка в регистъра за гражданско състояние със своето фамилно име. Бил е възпрепятстван също така да се омъжи за нея през периода на задържането му в ареста.

41. Предвид цялата информация, с която разполага, и доколкото е компетентен да разгледа формулираните твърдения, Съдът не забелязва какъвто и да било признак за нарушаване на гарантираните от Конвенцията и протоколите към нея права и свободи. Следователно тази част от жалбата е очевидно неоснователна и трябва да бъде отхвърлена по силата на членове 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

III. ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

42. По смисъла на член 41 от Конвенцията,

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или протоколите към нея, и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение за последиците от това нарушение, Съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевщата страна.“

43. Съдът отбелязва, че жалбоподателят не е предявил искане за справедливо обезщетение съгласно изискванията на 38 § 1 от Правилника. Следователно Съдът не счита, че от него се иска да се произнесе по този въпрос, и преценява, че не се налага да присъжда сума на жалбоподателя в тази връзка.

ПОРАДИ ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ,
ЕДИНОДУШНО,

1. *Обявява* жалбата за допустима по отношение на оплакването по член 5 § 3 и недопустима в останалата ѝ част;
2. *Приема*, че е налице нарушение на член 5 § 3 от Конвенцията.

Изготвено на френски език и впоследствие съобщено писмено на 22 октомври 2009 г. в съответствие с член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Съдебен секретар

Съдебен секретар
Председател